

Az ezen számunkban kitűzött gyakorlatokkal és feladatokkal (lásd a 28. oldaltól) megoldási pontversenyeket indítunk az 1975–76-os iskolai évre (26. pontverseny). Kitűzendő feladatainkról csak annyit, hogy olyanoknak szánjuk őket, akik már tudják vagy sejtik, hogy a tanult iskolai anyag alapján sokkal többet lehet megoldani, mint amennyire az iskolában mód nyílik; többnyire nem kívánjuk tehát utánozni a tankönyvi példatárakat.

A versenyek évfolyamonként külön folynak, a rendszerint kisebb számban jelentkező általános iskolásokat azonban mégis egy kategóriába soroljuk. A versenyezni kívának első megoldásaikkal együtt küldjenek *nevezési lapot*, ez az egész tanévre szól. (Lásd a „FIGYELEM!” c. rovatot a 25. oldalon!)

A IV. osztályos versenyzőktől csak a feladatok megoldását pontozzuk, gyakorlatokat ne is küldjenek be; a III. osztályosoktól a feladatokat és a gyakorlatok közül a „H” jelzésűeket. A dolgozatok *alaki* követelményeiről a borítólap 4. oldalán közlünk tájékoztatót.

A tartalmat tekintve, egy *dolgozatot* csak akkor fogadunk el *megoldásnak*, ha a kidolgozás legalább jórészen helyes és *indokolt*. A pusztá eredményközlés csak annyi, mint egy „rejtvénymegfejtés”, nem mutatja a beküldő gondolkodási és szövegezési munkáját, ez nálunk *nem versenyszerű*. Ugyanígy minősítjük azokat a dolgozatokat is – még ha matematikai szempontból kiválóak is –, amelyek *nem önálló* munka eredményei. Jórészt egyező, egy városból származó dolgozatok közül nem keresgéljük ki azt, amelyik talán eredeti; a munkáját másolásra odaadó versenyző önmagának támaszt ellenfeleket, magára vessen a pontvesztéséért.

Törekedjenek a versenyzők *minél egyszerűbb megoldásokra*, a főlegesen bonyolult megoldásokat kevesebbre értékeljük. A középiskolai tananyagban nem szereplő tételek, állítások csak úgy használhatók fel, ha a versenyző bebizonyítja azokat, illetve ha érthetően azt is elmondja, mit használ fel belőlük. Pusztá hivatkozásokat csak a tankönyvekre, a középiskolai szakköri füzetekre és lapunkra fogadunk el, a helyes megjelölése esetén. Az egyetemi tankönyvekre való hivatkozás gyakran nem kellő átértésről tanúskodik, esetenként csak fennhéjzás; az ilyeneket ott sem levőknek tekintjük, nem járunk utánuk. Csak a *komoly, alapos munkát értékeljük*.

Néhány ajánlás. Ne fordítsuk el a feladatokat pl. konkrét számítás a feladat, nem elég „általában” megoldani. – A szerkesztési feladatokhoz hozzátartozik annak bizonyítása is, hogy helyes eredményt kaptunk, annak megvizsgálása is, hogy az adatok különböző megválasztása esetén van-e mindig megoldása a feladatnak, és ha van, akkor hány van. – Bánjunk csínjában a szimmetriákkal is! – Más kérdésekben is meg kell gondolni, *létezik-e, lehetséges-e az mindig, amiről beszélünk* – és milyen föltételek mellett. Számpéldát viszont fölösleges így diszkutálni. – Számítani lehet olyan kérdésekre is, amiknek nincs megoldásuk, az élet gyakran vet föl ilyen problémákat, ilyen esetben az olyan versenyző ad *helyes választ*, aki kimondja és megmagyarázza, miért *nincs megoldás*. (Vigyázzunk a „megoldás” szó több értelemben való használatára, itt példát mutattunk ilyen összeütközés elkerülésére.) Az indokolás megfogalmazása terén igyekezzünk tömören, szabatosan, magyarosan, szépen beszélni. Igen fontos a kötőszavak helyes használata, ezek fejezik ki a mondatok közti logikai kapcsolatot. Csupa más–más kapcsolatot jelentenek: és, vagy, vagy–vagy, ha akkor, csak akkor, alapján, következtében, folytán; céljából, érdekében, végett stb. Kevésbé ismert szavak jelentésének célszerű utánanézési a Magyar Értelmező Kéziszótárban, tankönyvben. Kerüljük a „divatos”, cikornyás szavakat, kifejezéseket. Idegen szavak helyett lehetőleg magyar megfelelőjüket használjuk. – Fontos a helyesírás is, de az előbbieket még annál is fontosabbak.

Ugyanazon feladatra egy tanulótól esetleg több megoldást is pontozunk, de csak akkor, ha *lényegesen különböznek*, azaz más gondolatokat használnak fel. További megoldásért 1 „különfontot” adunk, egy feladatban legfeljebb kettőt. Azonban sokkal inkább 1 *teljes megoldást*, mint 2 *hiányos dolgozatot* küldjenek! Ami hiányos, az már *nem megoldás*, csak dolgozat!)

A közölt megoldások alapja rendszerint egy vagy több tanulói dolgozat – erre utal esetenként az aláírás –, de majdnem mindig szükséges a gondolatok bővebb kifejtése, a mondatok csiszolása, viszont mellőzhető részletszámítások kisebb áthidalása. Megoldásaláírásért többletpont nem jár.

Különpontot közlés céljából *megoldással együtt* beküldött feladatjavaslatért is adunk, de csak közzététel esetén. A javaslaton megjelölendő a forrás, ahonnet a javaslat az ötletét vette, a hasonló feladatot látta, továbbá a *beküldés kelte*. Ezek hiányában a javaslattal nem foglalkozunk.

A verseny állásáról időnként a lapban tájékoztatót közlünk, az 1. ilyen közlemény rendszerint a márciusi számban jelenhet meg.

A versenyben szorgalmasan részt vevők *díjakban*, ill. *dicséretben* részesülnek, és erről *emléklapot* kapnak. A legeredményesebbek *arkképét mellékleten* közöljük. Ne felejtsek azonban a versenyzők, hogy *munkájuk legfőbb és azonnali jutalma a megszerzett tudásbeli többlet és gyakorlat*.

A gyakori család nevű versenyzők (pl. Horváth, Kiss, Szabó és még vagy 50 ilyen név) pontjait csak akkor tudjuk helyesen nyilvántartani, ha nevezési lapjukon egy 101 és 899 közti jelzőszámot is közölnek, és azt minden dolgozaton is feltüntetik. (E nélkül az azonos és hasonló nevének pontjai összekeveredhetnek; évről évre adódik 8–10 ilyen pár.) Túlságosan egyszerű jelzőszámokat (pl. 500, 222, 123) nem fogadunk el; a közkedvelt (és csakis ezért nem használható) 960 pedig nem esik az előírt korlátok közé. Ne essünk „divatos” túlzásba se! Csak az olyanok írjanak jelzőszámot, akik találtak a magukéval azonos család nevű versenyzőt a mostani szám eredményjelentésén!

A beküldési határidőt úgy állapítjuk meg, hogy a kidolgozásra a várható kézbesítési naptói (kb. a hó 22–25. napja) *legalább 3 hét* álljon rendelkezésre. Ha a kézbesítés netán eltolódik a következő hónapra, akkor határidőnek a kézbesítéstől számított 28-ik nap tekintendő. Ilyen későbbi beküldést azonban *csak kivételesen*, akkor fogadunk el, ha a *késést közvetlenül a kézbesítés után külön bejelentették* a szerkesztőségnek, és a *késést már ebben a közleményben* –

tehát előre – igazolják. Ezt tudomásul vesszük, de ha egyéb ok nincs rá, választ nem küldünk. Kellő orvosi igazolás mellett később küldött dolgozatokat legfőljebb a következő szám határidejéig fogadunk el. Más késés elnézése nem versenyszerű.

Mint hogy a postai irányítószámok bevezetése óta különös figyelem fordul a helyes címzésre, megmagyarázzuk, miért közlünk 3 címet a szerkesztőségnek szánt postai küldemények céljára. Nagy forgalmú intézményeknek, hivataloknak *postafiókot* kell tartaniuk. Szerkesztőségünk azonban nem kaphat akkora postafiókot, amely annyi levelet befogadhatna, amennyi a beküldési határidő táján egy-egy napon érkezik (50–60 kg), másrészt az év legnagyobb részében majdnem üres, kihasználatlan lenne. Emiatt küldendők a *megoldások* a Matematikai, illetve a Fizikai Társulat címére, a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének nagyméretű postafiókjára. *Minden más egyedi* levél viszont (javaslat, kérés, igazoltan később küldött dolgozat, fénykép stb.) egyenesen a Szerkesztőségbe küldendő: 1443 Bp., Postafiók 129. De ez a fiók *csak leveleket* fogad, ezért csomag, távirat, expressz az elhelyezési címre irányítandó: 1146 Bp., Thököly út 82. I. 111.

FIGYELEM!

Nevezési laphoz űrlapot a matematikai pontversenyhez – mint májusi számunkban előre jeleztük – szaktanárunktól kérjenek a résztvevők! A minisztérium a megyei és a városi szakfelügyelőkhez küldött űrlapokat még a nyár folyamán, kb. 30%-kal többet, mint amennyi nevezés a múlt évben befutott. – A szöveges rész kitöltése után fordítsuk meg a lapot és a 9 egyforma keret soraiba jól olvashatóan írjuk be a kitűzendő gyakorlatok, illetve feladatok jelzőszámait:

a „Gy” jelű (kék vagy szürke) lapokon a *bal felső* keretbe egymás alá a Gy 1588–1593-at (szept. havi kitűzések), a *jobbra* levő keretbe Gy. 1594–1599-et (október), a felső sáv jobb szélső keretébe Gy. 1600–1605-öt (november) és így tovább 6-osával, a sorok jobb oldali felébe jön majd a pontszám;

az „F” jelű (rózsaszínű) lapokon hasonlóan F. 1995–2000-et, és így tovább.

A szöveges oldal kereteibe ne írjunk számokat!

A nevezési lapot az október 28-i határidőre küldött dolgozatokhoz mellékeljük. Aki netalán mégsem jut idejében űrlaphoz, az küldhet „Ideiglenes nevezési lapot” a fizikapontversenyhez közölt minta szerint, megfelelő módosítással (lásd a borítólapon).

Ajánljuk, hogy a versenyzők készítsenek beküldött dolgozataikról hasonló egyszerű nyilvántartást a maguk számára; ez képezheti alapját a *később* beküldhető válasz-levelezőlap elkészítésének.

*

Értesítések a szerzett pontszámokról. Az 1975–76. tanévben próbát teszünk a pontversenyeredmények válaszlevelezőlapra való közlésére, az évben legfeljebb 3 alkalommal. Január elejére várhatóan elkészül a szeptemberben és októberben kitűzött (azaz november végéig beküldött) gyakorlatok és feladatok megoldásainak elbírálása, valamint az eredményeknek a nevezési lapon való összesítése, és ez adja azt, ami várhatóan a márciusi számban fog megjelenni.

Aki korábban szeretné megtudni pontszámát, az küldjön december végére a szerkesztőséghez (1443 Budapest, Postafiók 129 címen) levélben egy a *saját nevére megcímzett* postai levelezőlapot. A lap üres oldalára írja fel nevét, *osztályát* (esetleges jelzőszámát szokás szerint közbeiktatva) és ezt: „Eddig elért pontszáma:”

Aki az egyes dolgozatainak eredményére is kíváncsi, az sorolja fel a beküldött gyakorlatok, feladatok sorszámát is a nevezési lapon látott minta szerint, növekvő rendben:

Szept.:	Gy. 1590	(. . .)	F. 1998	. . .	(. . .)
		1592	(. . .)		
Okt.:	Gy: 1596	(. . .)			
	II. mego.:	. . .				

Aki valamelyik egységre több megoldást küldött, ezt is jelezze. A zárójelekbe az illető egység teljes értékű megoldására adott pontszámot írjuk majd, de csak akkor, ha az több, mint amennyit az érdeklődő a maga dolgozatára kapott. Megjegyezzük azonban, hogy ha egy feladatra adott II. dolgozat hiányos, akkor nem kap külön pontot.

Ez az értesítés csak az illető egyéni teljesítményéről tájékoztat, tehát nem ad eligazítást arról, hogy hányadik helyen áll a rangsorban az érdeklődő.

Kérjük a versenyzőket a fentiek pontos megtartására. Ezek az értesítések még jó előkészítés mellett is nagy többletmunkát jelentenek, emiatt bármilyen szempontból **hiányosan előkészített levelezőlapokra nem adunk választ.**

Második alkalommal 1976. március végén küldhető be hasonló levelezőlapok, a 3. alkalmat pedig egyelőre június végére tervezzük, erről azonban a szerzett tapasztalatok alapján még tájékoztatást adunk.

*

Lapunk olvasói számára a *TIT Budapesti szervezete Matematika és Fizika Szakosztályával* együtt *szakkört* indítunk. A szakkör célja elsősorban a lapban kitűzött feladatok megoldásának megbeszélése, így külön foglalkozást tartunk a gyakorlatok és külön a feladatok számára. Összejöveteleink helye a TIT budapesti székháza (Bp., VIII., Múzeum u. 7.), időpontjai:

Gyakorlatok (I–II. osztályosoknak): október 14., november 11., december 9., január 13., február 10., március 9., április 13. és május 11.

Feladatok (III–IV. osztályosoknak): október 15., november 12., december 10., január 14., február 11., március 10., április 14 és május 12.

A foglalkozások délután 1/2 4-től 5-ig tartanak. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.